

- які віктимологічні якості характеризують особистість неповнолітнього;
- чи є причинний зв'язок між діями дорослого втягувача і наслідками для неповнолітнього;
- в які злочинні дії був втягнутий неповнолітній;
- які причини і умови сприяли залученню неповнолітнього в злочинну діяльність.

Серед обставин, які підлягають встановленню у кримінальному провадженні, важливе значення має встановлення події кримінального правопорушення. Враховуючи те, що спосіб втягнення неповнолітніх у заняття злочинною діяльністю охоплює спосіб приготування, спосіб безпосереднього вчинення злочину та спосіб його приховання, під час досудового розслідування необхідно встановлювати усі зазначені елементи, а також джерела слідової інформації кожного етапу злочинної діяльності.

Досягнення завдань щодо розслідування втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність безпосередньо залежить від обставин, які повинні були з'ясовані саме на початковому етапі розслідування злочину. Саме криміналістика, і безпосередньо такий її розділ як криміналістична методика, пропонують алгоритм щодо окреслення таких обставин та формування шляху їх досягнення.

Список використаних джерел

1. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13 квіт. 2012 р. № 4651-VI. *Верховна Рада України*. : [сайт]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-172>

2. Постанова Пленуму Верховного суду України №5 від 16 квітня 2004 р. «Про практику застосування судами законодавства у справах про злочини неповнолітніх». *Верховна Рада України*. : [сайт]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va005700-04>

Бігунець Ірина Миколаївна,
аспірант кафедри кримінального
процесу Національної академії
внутрішніх справ

ДІЯЛЬНІСТЬ ЗАХИСНИКА ЯК ВАЖЛИВА ГАРАНТІЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ЗАХИСТ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Діяльність захисника є важливою гарантією забезпечення права на захист у кримінальному судочинстві, оскільки вона має соціальний характер і спрямована на спростування обвинувачення, встановлення

обставин, які пом'якшують відповідальність підзахисного, запобігання порушень його конституційних прав. При цьому діяльність захисника спрямована не лише на інтереси підозрюваного, обвинуваченого, а й на інтереси правосуддя [1, с. 59].

Як слушно зауважує В. О. Попелюшко, адекватне забезпечення права на захист можливе лише незалежною професійною самоврядною адвокатурою [2, с. 8–9]. Словник С.І. Ожегова визначає «захист» як «те, що захищає, слугує обороною» [3, с. 196]. Таким чином, захист тлумачиться крізь призму діяльності певних осіб.

Специфіка юридичної сфери та професійної діяльності адвоката зумовлює вузьке (конкретне) використання терміну «захист» у значенні «захист прав», оскільки у буквальному сенсі цього слова, тобто фізично адвокат не є охоронцем кого-небудь чи чого-небудь [4, с. 153-154].

Тлумачення зазначеного положення законодавства дало можливість Н.М. Бакаяновій зробити висновок, що на відміну від функцій представництва чи консультування, які нормативно не обмежені тією чи іншою сферою правовідносин, функція захисту адвокатурою прав фізичних осіб обмежується виключно сферою кримінально-процесуальних правовідносин і правовідносин, що виникають у провадженні по справах про адміністративні правопорушення» [5, с. 154]. При чому визначальне значення має процесуальне становище клієнта – «переслідуваний» [4, с. 155]. За логікою законодавця потерпілий від кримінального або адміністративного правопорушення може розраховувати на представництво, а не на захист.

У процесуальній діяльності захист є самостійною функцією, оскільки її наявність забезпечує засада змагальності (ст. 22 КПК України) за умов забезпечення в у КПК України гарантій прав сторін [6]. У п. 5 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» чітко вказано, що захист - це вид адвокатської діяльності, що полягає в забезпеченні захисту прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію), а також особи, яка притягається до адміністративної відповідальності під час розгляду справи про адміністративне правопорушення [7].

Захисник, як учасник, кримінального провадження, є його

важливим суб'єктом та виступає свого роду «гарантом», діяльність якого спрямована на дотримання та відновлення порушених прав підзахисного. Право на захист гарантується Конституцією України, КПК України, Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та міжнародно-правовими договорами та угодами. Так, відповідно до ч. 3 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція), серед іншого зазначено, що кожний обвинувачений у вчиненні кримінального правопорушення має щонайменше такі права: мати час і можливості, необхідні для підготовки свого захисту; захищати себе особисто чи використовувати юридичну допомогу захисника, вибраного на власний розсуд, або – за браком достатніх коштів для оплати юридичної допомоги захисника – одержувати таку допомогу безоплатно, коли цього вимагають інтереси правосуддя. Крім цього, у ст.13 Конвенції закріплено норму, відповідно до якої кожен, чий права та свободи, визнані в цій Конвенції, було порушено, має право на ефективний засіб юридичного захисту в національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, які здійснювали свої офіційні повноваження.

Поряд з іншими особами, адвокат може вступати у процесуальні правовідносини на будь-якій стадії кримінального провадження та незалежно від обсягу його прав, обов'язків чи повноважень, або ж від тривалості його участі у розгляді справи є суб'єктом кримінальних процесуальних відносин: він бере участь у процесі на підставах та в порядку, передбачених КПК, за умови, що не має обставин, за яких закон виключає можливість його участі у процесі.

Насамкінець зазначимо, що відповідно, здатність адвокатури виконувати своє соціальне призначення напряму залежить від ефективності професійної діяльності кожного її члена в конкретних життєвих ситуаціях, пов'язаних із наданням правової допомоги [4, с. 27], у тому числі й під час реалізації захисником своїх повноважень у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел

1. Кухарук Ю.О. Відвід захисника від участі у кримінальній справі в кримінальному процесі України: монографія. Київ: Центр учб. літ., 2013. 148 с.
2. Попелюшко В. О. Предмет захисту та його доказування в кримінальній справі: монографія. Київ: Прецедент, 2005. 232 с.
3. Ожегов С.И. Словарь русского языка. Под ред. докт. филол. наук, проф. Н.Ю. Шведовой: Рус. яз., 1984. 797 с.
4. Гончаренко В.С. Правовий статус іноземного адвоката в Україні. – Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора

юридичних наук за спеціальністю 12.00.10. Київ, 2019. 256 с.

5. Бакаянова Н.М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти: монографія. Одеса: Юридична література, 2017. 356 с.

6. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n384> (Дата звернення 22.06.2020).

7. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>. (Дата звернення 30.05.2020)

Кушнерьов Віталій Миколайович,
аспірант наукової лабораторії
дослідження проблем досудового
розслідування Національної академії
внутрішніх справ

ЗНАЧЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ СТРОКІВ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У сучасному кримінальному процесі України процесуальні строки виступають як дієвим засобом, що сприяє забезпеченню швидкого розслідування і судового розгляду (як одного із завдань кримінального провадження, визначених ст. 2 чинного Кримінального процесуального кодексу (далі – КПК) України [1]), так і гарантією захисту конституційних прав і свобод учасників кримінального провадження.

Процесуальні строки закріплюються щодо усіх стадій кримінального провадження, визначаючи їх тривалість та порядок проведення у них процесуальних дій і прийняття процесуальних рішень. При цьому процесуальні строки є невід’ємним складовим елементом кримінально-процесуальної форми і механізму кримінально-процесуального регулювання, оскільки виступають юридичними засобами регулювання кримінально-процесуальних відносин.

Згідно ч. 1 ст. 113 КПК України, процесуальні строки – це встановлені законом, прокурором, слідчим суддею або судом проміжки часу, у межах яких учасники кримінального провадження